

Arkiv Sörmlands verksamhetsberättelse 2022

Ordförande har ordet

Nu kan vi träffas igen!

Det gångna året har inneburit att vi återigen har kunnat samlas till våra styrelsemöten. Digitala möten i all ära, men de kan aldrig ersätta de fysiska mötena. Ändå fungerade det trots allt bra, men att få återgå till mera traditionella möten har varit befriande.

Styrelse har varit med att bilda EEA – Enskilda e-arkivet tillsammans med Folkrörelsearkivet i Uppsala län och Föreningsarkivet Västernorrland. Arbetet påbörjades redan under 2016 men har efter mycket arbete äntligen formerats till en egen ideell förening som arbetar vidare med den digitala portalen. Det finns fog att säga att Arkiv Sörmland har varit pådrivande i den här utvecklingen. Arbetet har också finansierats med bidrag via Kulturrådet genom de tre regionerna. Det har varit en förutsättning för att nå så långt som vi nått. EEA röner ett stort intresse bland andra enskilda länsarkiv.

Personalens insatser under 2022 framgår mer än väl i verksamhetsberättelsen. Ett år innehåller mycket och jag önskar er trevlig läsning av allt som gjorts och hänt på Arkiv Sörmland.

Ulla-Britt-Larsson
ordförande

Organisation

Syfte

Arkiv Sörmland är en ideell förening bildad av representanter från närings- och föreningsliv, enskilda personer och länets kommuner. Arkiv Sörmland ska verka för att vårda och bevara arkiv från hela den enskilda sektorn i Södermanlands län. Detta innefattar arkiv från bland annat föreningar, företag, stiftelser, fonder, press, gårdar, personer och släkter.

Verksamheten omfattar åtgärder för bevarande, vård och registrering av arkiv samt att skapa förvaringsmöjligheter för enskilda arkiv.

Organisationen ska arbeta för att marknadsföra och lyfta fram arkivens innehåll för forskare och allmänhet, utbilda i arkivvårdsfrågor och informera om vikten av ett bevarande av enskilda arkiv då detta inte regleras i lag. Organisationens ska också verka för att inventera och dokumentera nu varande verksamheter inom sitt område.

Årsmötet 2022

Arkiv Sörmlands årsmöte hölls på Stiftsgården Stjärnholm i Oxelösund den 24 mars 2022. Totalt deltog 25 personer. I samband med årsmötet höll Birgitta Gustafsson ett föredrag om Stjärnholms spännande historia som inbegriper stora näringslivsnamn som De Besche och De Geer.

Styrelseledamöterna Ragnar Boman, Ann Carlsson och Bo Liljestränd lämnade i samband med mötet sina uppdrag för Arkiv Sörmland. Nya i styrelsen blev Kaj Eriksson och Carl Kling Gedda. I valberedningen ersatte Eva Andersson Gösta Johansson. Under årsmötet beslutades om vissa stadgeändringar där det tydliggjordes att föreningen ska ha en auktoriserad revisor + revisorsersättare. I och med den förändringen lämnade Eva Andersson och Lars Andersson sina tidigare uppdrag som revisor respektive revisorsersättare. Ulla-Britt Larsson omvaldes som ordförande.

Vid årsmötet utdelades även Årets arkivpris 2022, se vidare nedan.

Styrelse och förtroendevalda

Efter årsmötet 2022 har följande personer förtroendeuppdrag i Arkiv Sörmland:

Ordförande

Ulla-Britt Larsson, Nyköping

Ledamöter

Anna-Sophia von Celsing, Eskilstuna (vice ordförande)

Kerstin Alksäter, Trosa

Roy Anderzon, Katrineholm

Kaj Eriksson, Nyköping

Karin Henriksson, Oxelösund

Carl Kling Gedda, Nyköping

Birgitta Lundberg, Gnesta

Petra Garberding, Södertörns högskola, adjungerad i styrelsen

Revisorer

Thim Revision, auktoriserad (ordinarie)

Thim Revision, auktoriserad (ersättare)

Pehr Bengtsson, Åkers Styckebruk (ordinarie)

Sven-Olov Larsson, Eskilstuna (ersättare)

Valberedning

Kjell Arvidsson, Nyköping (sammankallande)

Eva Andersson, Nyköping

Berit Hansen, Katrineholm

Personal

Annika Bergsland, arkivchef (från september 2015)

Helena Karlsson, arkivarie (från januari 2004)

Marie Nilsson, administratör (från mars 2010)

Lena Grahn, arkivassistent (från april 2019)

David Johansson, projektledare/e-arkivarie (från augusti 2021 till september 2022)

Cecilia Marksdotter, kommunikatör (från augusti 2022)

Therese Andersson, praktikant från arkivutbildningen på Södertörns högskola, tio veckor (februari-april 2022)

Finansiering och ekonomi

Anslag

Sedan budgetåret 1991/92 stöds den länsomfattande arkivverksamheten av anslag från stat och region. Sedan 2012 fördelas det statliga anslaget via Region Sörmland, i enlighet med den regionala kulturplanen. Från Region Sörmland och Statens kulturråd erhåller Arkiv Sörmland också projektmedel för digitalt bevarande sedan 2016.

Medlems- och depositionsavgifter

Arkiv Sörmland har under perioden haft totalt 266 medlemmar och deponenter, däribland företag, föreningar, kommuner och enskilda personer. Under året har 13 nya medlemmar kommit till och sex medlemmar slutat/upphört. Medlemmarna betalar en årlig medlemsavgift baserat på vilken medlemskategori de tillhör. De (företag) som deponerar sina historiska arkiv hos Arkiv Sörmland betalar depositionsavgift.

Övrig egen finansiering

Arkiv Sörmlands verksamhet finansieras även av andra egna intäkter för exempelvis konsulttjänster, mer omfattande forskarservice samt kopiering/skanning av efterfrågade uppgifter ur arkivmaterial.

Resultat- och balansräkning

Ekonomisk sammanställning bifogas i särskild redovisning.

Grundverksamhet

Arbetar i hela länet – kontor och arkivdepå i Eskilstuna

Arkiv Sörmland finns i hela länet. Vi ger råd, stöd och information om arkivvård. Vi utbildar liksom ger praktisk hjälp med ordnings- och förteckningsarbeten i vår arkivdepå med material som inlämnats för att tas omhand eller på plats hos arkivbildarna.

Genom en överenskommelse med länets kommuner förvaras föreningshandlingar vid kommunarkiven i Sörmland. På så sätt bibehålls

den lokala förankringen och föreningarna har närmare åtkomst till sina handlingar. Arkivmaterial från näringslivet förvaras i vår egen arkivdepå.

Våra kontorslokaler och leveransarkiv finns i Arkivhuset i Eskilstuna. Här ryms även vår depå för arkiv från länets näringsliv med nära två hyllkilometer handlingar från bland annat företag, gårdar och press.

Forskarservice

En del av vår dagliga verksamhet är vikt för forskarservice. Måndag till fredag har Arkiv Sörmland telefontid klockan 13-15 för inkommande forskarförfrågningar. Vi erbjuder även forskarservice via epost liksom möjlighet till inbokade besök.

Forskarbesök tas emot i den låsta forskarsalen i Eskilskällan (på Eskilstuna stadsbibliotek) där forskare efter förhandsbokning kan få tillgång till arkivmaterial som förvaras hos oss. Under 2022 hade vi ett sextiotal besökare i forskarsalen, en något lägre siffra jämfört med tidigare år. I början av året tillämpades fortfarande coronarestriktioner med bland annat begränsningar av antalet besökare åt gången.

Antalet förfrågningar via telefon och epost var 237, varav 97 var relaterade till de arkiv som deponeras av Volvo CE (alltså AB Bolinder-Munktell med flera).

Statistik över förfrågningar och framtagning finns i bilaga 1.

Inkomna arkivleveranser

Totalt inkom 45 arkivleveranser under 2022, en betydligt högre siffra än året dessförinnan då antalet uppgick till 18. Här finns leveranser från bland annat Nyköpings hantverks- och industriförening, Västra Rekarne lottakår, SPF Kiladalen, Humanistiska föreningen Strängnäs och Åda sportstugeförening.

Förteckningsarbete och utleveranser

Under 2022 förtecknades totalt ett drygt 40 arkivleveranser. Bland dessa kan nämnas handlingar från Svenska elektrikerförbundet avd. 9,

Skepparklubben Delfinen, Bostadsrättsföreningen Rökeriet Trosa, PRO Tuna-Bergshammar och Nyköping-Oxelösunds soroptimistklubb. Bland de större arkivleveranser som togs omhand under 2022 finns Sponga gård.

Antalet arkivbildare (föreningar) vars färdigförtecknade arkivmaterial utlevererades i länet var 23. Det är en lägre siffra än både föregående år och året dessförinnan. En anledning till det är svårigheter för kommunarkiven att ta emot föreningsmaterialet, bland annat på grund av pågående lokalombyggnader och platsbrist. Den utleverans som kom till stånd under 2022 gick till Eskilstuna stadsarkiv. Bland de föreningar vars arkiv på det sättet blev tillgängliga för forskare finns Eskilstuna friidrott, Hällbybrunns hembygdsförening, Pingstförsamlingen Eskilstuna och Ärla förstamajblommeförening.

Under året har personalen hjälpts åt med förteckningsarbetet enligt en fastställd rutin, något som bidragit till det ökande antalet förtecknade leveranser. Även arkivpraktikant Therese Andersson deltog i detta arbete under sin praktik.

Medlemsservice

En viktig del av Arkiv Sörmlands medlemsservice är möjligheten för våra medlemmar att kostnadsfritt delta i de arkivkurser vi arrangerar vår och höst. Under 2022 hölls introduktionskurs i arkivvård en gång i april och en gång i september. Dessutom erbjöd vi tre e-arkivkurstillfällen under året. Samtliga dessa kurser hölls i Bibliotekshuset i Eskilstuna.

Flera medlemsbesök genomfördes under året. Bland annat besökte vi Länsbildningsförbundet Sörmland i Flen och Frustuna hembygdsförening i Gnesta.

Till medlemmarna har vi vid två tillfällen under året distribuerat medlemsbladet *Arket* med information om vad som är aktuellt hos oss.

Samverkan

Länsträff med Sörmlands museum och Nyköpings stadsarkiv

I mars 2022 arrangerade Arkiv Sörmland i samarbete med Sörmlands museum och Nyköpings stadsarkiv en länsträff för arkivverksamma i länet. Träffen hölls på Sörmlands museum i Nyköping. Temat var "E-arkiv, bevarande och digitala förmedling". Bland föredragshållarna fanns vår e-arkivarie David Johansson som berättade om E-arkivportalen.

Eskilskällan – arkiv, bibliotek och museer i samverkan

Arkiv Sörmland är sedan länge del av samarbetsorganisationen Eskilskällan för arkiv, bibliotek och museum i Eskilstuna. I Eskilskällans regi deltog vi under 2022 i arbetet inför Arkivens dag på Eskilstuna stadsmuseum, med framtagning av en lokalhistorisk tipspromenad till Eskilstuna kulturnatt liksom med att iordningställa Eskilskällans stora monter inne på Stadsbiblioteket. På regelbunden basis medverkade vi också i arbetet med Facebook-sidan, bland annat med inlägg kopplade till arkivmaterial förvarat hos oss – såsom produktritningar ur Jernbolagets arkiv och trycksaker ur Genses arkiv. Vi bidrog även med framplockning av arkivmaterial till Eskilskällans visningsverksamhet.

Under 2022 hölls en serie digitala fikaträffar i Eskilskällans regi, där vi som ingår i samarbetet kunde träffas och informera varandra om aktuella projekt och aktiviteter inom våra respektive verksamheter. Arkiv Sörmland berättade om arbetet med vår bok som utkom strax innan jul 2021. Vi deltog också i de styr- och referensgruppsmöten som hölls under året. Däremot avstod vi även under 2022 medverka i redaktionen för tidskriften *Eskilskällan* men bidrog med text- och bildmaterial.

Se vidare nedan där flera av dessa aktiviteter beskrivs ytterligare.

Länsbildningsförbundet Sörmland + Södermanlands hembygdsförbund

Samarbetet med Länsbildningsförbundet Sörmland och Södermanlands hembygdsförbund återupptogs under hösten 2022. Bland annat diskuterades att göra något gemensamt om kriser då och nu.

Egna medlemskap

Arkiv Sörmland är institutionsmedlem i Näringslivets arkivråd, Svenska arkivförbundet, Föreningen Bergslagsarkiv, Enskilda e-arkivet samt Fremia. Arkivchefen är medlem i Föreningen Sveriges länsarkivarier.

Enskilda e-arkivet (EEA) och E-arkivportalen

Sedan flera år samarbetar Arkiv Sörmland med Folkrörelsearkivet för Uppsala län och Föreningsarkivet Västernorrland för att utveckla funktioner för digitalt långtidsbevarande, ett e-arkiv, för den enskilda sektorn. Tillsammans delar vi på ett avtal med företaget ArkivIT om drift av ett e-arkivsystem (Archivematica) och ett arkivredovisningssystem (Atom).

Arbetet har uppmärksammats såväl regionalt som nationellt. Den 27 januari 2022 beslutade Statens kulturråd att tilldela de tre regionerna Västernorrland, Sörmland och Uppsala län 1,3 miljoner i verksamhetsbidrag för att driva det gemensamma Enskilda e-arkivet framöver. I och med detta beslut fanns det ekonomiska möjligheter att ta samarbetet ett steg längre.

Under första halvåret av 2022 pågick ett intensivt arbete för att få till stånd ett mer formaliserat samarbete mellan de tre länsarkiven i form av en ny förening och ett gemensamt e-arkivcentrum. En förstudie genomfördes i samarbete med Franly Advisory AB med fokus på tänkbar driftsform, målbild och organisation. Med denna förstudie som en av utgångspunkterna arbetades det fram förslag till stadgar och upplägg för en ny ideell förening med oss tre arkivinstitutioner som medlemmar. Den 20 juni hölls det konstituerande mötet för föreningen Enskilda e-arkivet (EEA).

Föreningen har som ändamål att inom enskild arkivsektor på länsnivå fungera som ett utvecklingscentrum för e-arkivering. Bevarande av digitala arkivhandlingar som skapas i enskild verksamhet såsom föreningar och företag, är ett viktigt uppdrag för landets regionala enskilda arkiv. Samtidigt har det varit svårt för de regionala arkiven att

lösa det med de resurser de har var för sig. Enskilda e-arkivet är en samlad resurs som ger möjlighet för sina i dagsläget tre medlemmar att kunna erbjuda detta. Representanter från de tre länsarkiven utgör även styrelse och styrgrupp för EEA.

Parallellt med utvecklingen inom EEA fortgick under våren 2022 även Arkiv Sörmlands arbete med E-arkivportalen, en webbtjänst som förenklar leveranserna av digitala handlingar till e-arkivet. Tanken är att arkivbildare såsom föreningar och företag själva ska kunna leverera och metadatasätta (det vill säga beskriva innehållet i) sina filer, en slags demokratisering av e-arkiveringen.

Under ledning av e-arkivarie David Johansson testkördes portalens funktionalitet och användbarhet av såväl noviser i form av testpiloter från våra medlemsföreningar som specialister från olika arkivinstitutioner. Parallellt med det arbetet hade vi under våren 2022 återkommande förvaltningsmöten med leverantören ArkivIT där önskvärda förändringar och uppkomna hinder diskuterades och åtgärdades. E-arkivarien arbetade även fram en handledning för arbete i portalen. Fokus låg på att göra handledningen så enkel och lättöverskådlig som möjligt för att den ska kunna fungera även för användare utan större erfarenheter av digitala verktyg.

Tre e-arkivkurser för Arkiv Sörmlands medlemmar fanns på agendan 2022, två steg 1-kurser och en steg 2-kurs. Flera demonstrationer av E-arkivportalen för olika grupper genomfördes också. E-arkivarien presenterade portalen bland annat för intresserade länsarkiv, för arkivkollegor i Sörmland, för representanter för Sydarkivera, för regionrepresentanter och inom vårt e-arkivnätverk. Arkivchefen hade också en dragning hos Kulturrådet och för representanter för Riksarkivet. Intresset var stort och flera spännande frågor kom upp i samband med dessa möten.

I september avtackade vi vår e-arkivarie David Johanson, den som dittills ansvarat för utvecklingsarbetet för E-arkivportalen. Inte minst som en konsekvens av det blev portalens framtid en stor diskussionsfråga för

Arkiv Sörmlands styrelse under hösten. Det beslut som styrelsen till slut landade i var att verka för en överlåtelse av E-arkivportalen till Enskilda e-arkivet för att den därigenom ska kunna komma fler till del och för att skapa en fortsatt bra utvecklingsmiljö för tjänsten.

Hösten 2022 påbörjades även arbetet med att ge form åt den nya föreningen EEA. Tillsammans med Franly Advisory AB genomfördes en processkartläggning som utmynnade i ett förslag på upplägg och rollfördelning inom verksamheten. Kartläggningen blev en viktig pusselbit när underlag togs fram inför rekrytering av en verksamhetsledare för EEA. Tjänsten utlystes strax innan jul. Rekryteringsarbetet fortsätter in på 2023.

Sedan EEA formellt bildades har intresset externt för föreningen med dess e-arkivcentrum varit stort. Styrgruppen har informerat i olika sammanhang. Under hösten höll vår arkivchef och tidigare e-arkivarie föredrag på höstkonferensen för Föreningen för arkiv och informationsförvaltning (FAI) och arkivchefen har även haft en dragning för Föreningen för enskilda arkiv i Mellansverige (FEAM). Förfrågningar har kommit från flera andra arkivinstitutioner om möjligheterna att ansluta till EEA.

I december 2022 tog styrelsen för EEA även beslut om att överta E-arkivportalen från Arkiv Sörmland för att inkludera den som en del i EEA:s e-arkivlösning. I och med denna övergång till EEA avslutar Arkiv Sörmland vår del av utvecklingsprojektet E-arkivportalen. Projektet har varit möjligt enbart tack vare de medel vi har fått från Region Sörmland och Statens kulturråd. Vi kan inte nog understryka hur tacksamma vi är över att de har sett värdet i det vi har velat skapa, att de har trott på oss och valt att satsa på det fleråriga projektet hela vägen ut.

Arbetet med Region Sörmland

Kulturplanearbete och Samkultur Sörmland

Sedan 2018 ersätter en så kallad aktivitetsplan den tidigare handlingsplanen i kulturplanearbetet. Aktivitetsplanen är också kopplad

till den fleråriga kulturplanen och gäller för nästkommande år. Den stora delen av länssamverkan kring dessa planer och frågor sker inom Samkultur Sörmland där Arkiv Sörmland saknar representation. Under 2022 har vi bidragit med underlag och återkoppling i planarbetet liksom rapporterat genom Kulturdatabasen.

Uppföljning och avstämning

Vid ett par tillfällen under året hade Arkiv Sörmland uppföljningsmöten med regionens representanter Åsa Kratz, ordförande för regionens nämnd för kultur, utbildning och friluftsverksamhet, och Mikael Palo, verksamhetsområdeschef för kulturen i regionen. Där stämde verksamheten av gentemot kultur- och aktivitetsplanerna. Under de senaste åren har vi haft ett fint stöd – både ekonomiskt och moraliskt – från Region Sörmland för den verksamhet vi bedriver med inriktning mot digitalt bevarande. Våra möten har präglats av entusiasm och framtidstro.

Under året skedde också uppstart av en ny typ av möten mellan Arkiv Sörmland och Region Sörmland: avstämningsmöten. Här är det frågan om möten på tjänstemannanivå för att mer konkret diskutera verksamhet och mål. Arkivchefen och verksamhetsområdeschefen för kulturen i regionen träffades digitalt ett par gånger under 2022.

En annan fråga som initierats i dialogen med Region Sörmland är möjligheten att få till stånd en mer formaliserad relation oss emellan, med någon form av skriftlig överenskommelse om vad respektive part förväntas uppfylla.

Annat arbete inom regionen

På tjänstemannanivå hade Arkiv Sörmland kontakter med flera av regionens verksamheter under 2022. Exempelvis träffade arkivchefen representanter från Regionarkivet, som under året flyttat sin verksamhet till Eskilstuna. Flera möten har även ägt rum med Sörmländska kulturtillgångar, ett projekt inom regionen för att stötta upp och underlätta samverkan med kulturlivet i länet. Också med Sörmlands museum har Arkiv Sörmland haft kontinuerlig kontakt på olika nivåer,

dels cheferna emellan, dels genom medverkan från Arkiv Sörmlands sida i 2023 års upplaga av Sörmlands museums utomhusutställning "Bilder som berättar" där uppstart skedde under hösten 2022.

Utåtriktad verksamhet

Storyspot

Ett nytt verktyg som Arkiv Sörmland testade i den utåtriktade verksamheten under 2022 var appen Storyspot. Appen fokuserar på muntligt berättande kopplat till en plats. I oktober var Arkiv Sörmlands personal med på en workshop med Södermanlands hembygdsförbunds Jennie Fornedal, som utarbetat en handledning om Storyspot för länets hembygdsrörelse. Här fick vi en introduktion både i hur appen fungerar och vad som kan vara bra att tänka på för att skapa en intresseväckande och engagerande berättelse.

Under hösten gjorde vi våra första egna inlägg i Storyspot. Vid årets slut hade Arkiv Sörmland bidragit med sju korta poddavsnitt, bland annat om Molins Ur & Optik i Eskilstuna, om Spanska sjukans framfart i Sörmland och om den gamla konsumbutiken i Nävekvarn.

Digitala kanaler

Vår Facebook-sida uppdateras regelbundet med minst ett inlägg i veckan. Här ger vi en inblick i det som händer inom verksamheten men visar också exempel ur arkiven. Facebook är vår mest använda kanal för kommunikation, dock inte sällan med hänvisning till vår webbplats för mer information.

Arkiv Sörmlands blogg har fyllts på med ett par nya inlägg under 2022. Lena Grahn skrev om Idrottsbyggnaden "Bygget" i Eskilstuna och Helena Karlsson om populära revyer i Flen och husmodersrörelsen i Sörmland.

Arkivpedagogik

Arkivpraktikant Therese Andersson arbetade fram underlag till ett nytt tema i Arkiv Sörmlands digitala arkivpedagogiska satsning. Temat var Landsbygden. Hon utgick bland annat från en arbetsdagsbok från 1909

för gårdarna Biby och Hvarsta. Underlaget bearbetades sedan av kommunikatör Cecilia Marksdotter för att passa en ung publik. Publicering via vår webbplats är planerad under 2023.

För att utveckla vårt pedagogiska arbete har arkivchefen deltagit i möten med lärare i länet liksom med andra kulturarvspedagoger. Skolvisningar i Eskilskällans regi har också hållits vid flera tillfällen under året. I samband med valet arrangerades exempelvis visningar på temat Demokrati med medverkan från Arkiv Sörmland.

Digitisering

Att digitisera, det vill säga att omvandla analoga pappershandlingar till digitala filer genom exempelvis skanning, är en arbetsuppgift som funnits med i vår verksamhet under många år. Tidigare har det exempelvis handlat om att skanna fotonegativ som riskerat att kollapsa på grund av vinägersyndrom.

År 2022 kom vi på allvar igång med ett annat digitiseringsprojekt, att skanna in, transkribera och genom Enskilda e-arkivet webbpublicera och tillgängliggöra arkivdokument. Det material som vi fokuserat på är Mått-Johanssons dagböcker.

I april 2022 besökte personalen Sörmlands museum för att titta på det arbete som de bedriver med att digitisera delar av sina samlingar. Det gav många intressanta tankar som vi sedan kunde ta med oss in i uppstarten av vårt eget arbete. Under våren tog vi även fram en skanningsrutin som ska underlätta det fortsatta arbetet.

Publikationer

Med utgångspunkt i arkivmaterial ur bland annat AB Bolinder-Munktells arkiv hos Arkiv Sörmland skrev studenten Oliver Bogdanoski vid Örebro universitet uppsatsen *Jugoslavien om Volvo: arbetskraftsinvandring till Sverige 1960-1975 – industrialiseringens konsekvenser och resultat*, som lades fram och godkändes hösten 2022. Volvos arkiv var också utgångspunkten för Per Thunströms forskning till artikeln "Snabb affär då Volvo köpte BM" i tidningen *Traktor Power* nr 1 2022.

Arkiv Sörmland bidrog till 2022 års nummer av Eskilsköllans tidskrift med artikeln "Att bevara landsbygden historia: ett gårdsarkiv i fokus", om Marie Nilssons arbete med att ta hand om arkivet från Sponga gård. Även till andra artiklar i tidskriften nyttjades fotografier och handlingar förvarade hos Arkiv Sörmland, däribland foton från Lantbruksdata, äldre personaluppgifter från Nyby bruk och kartmaterial ur Celsingska kartsamlingen.

Arkivchef Annika Bergsland intervjuades i tidskriften *Arkiv Information Teknik* nr 1 2022 om arbetet med Enskilda e-arkivet. I Föreningen Bergslagsarkivs årsbok *Bergslagshistoria* medverkade Arkiv Sörmland med en text om *Sörmlandspostens* skildring av Spanska sjukans spridning i Sörmland hösten 1918. I Gillberga-Lista hembygdsförenings *Bygdeberättelser 2022* bidrog Arkiv Sörmland på två ställen: dels med artikeln "Mellan vinter och vår: ögonblicksbilder från Biby och Hvarsta 1909" (baserad på det arkivpedagogiska material som Therese Andersson tagit fram ur Biby gårds arkiv), dels med "Jordbruksgigant från en svunnen tid" (om lokomobiler ur Munktells mekaniska verkstads arkiv).

Föreläsningar, utställningar och presentationer

Med koppling till vårt arbete med e-arkiv föreläste arkivchefen och e-arkivarien i en rad olika sammanhang under 2022, däribland vid höstkonferensen för Föreningen för arkiv och information (FAI), hos Kulturrådet, på länsträffen och för arkivkollegor. Arkivchefen framträdde även vid releasen av *Arkiv Information Teknik* nr 1 2022 där hon hade medverkat.

Arkiv Sörmland deltog i firandet av Arkivens dag, som firas andra lördagen i november. I samarbete med Nyköpings kulturarvsmuseum Stadsvakten arrangerade vi en Arkivens dag-föreläsning i Nyköping den 10 november. Carl Kling Gedda föreläste om det arbete han gjort med Björksunds slottsarkiv, vilket skedde i Arkiv Sörmlands regi. Vår ordförande Ulla-Britt Larsson berättade om Arkiv Sörmlands verksamhet och Eva Andersson presenterade Stadsvakten.

Till Arkivens dag-firandet i Eskilställan bidrog vi med arkivmaterial och färdigställande av den utställningsmonter på temat "Landet bortom staden" som stod klar till Arkivens dag.

Den 1 april tog vi emot Hälleforsnäs gjuterimuseum för en specialvisning i Arkivhuset med fokus på de olika arkiven med anknytning till Hellefors bruk. Vi hade även visningar för deltagarna i våra introduktionskurser i arkivvård vid två tillfällen och medverkade i visningar som arrangerades i Eskilställans regi.

I september fick vi komma på besök till Sörmlands enda kvarvarande ardenneruppfödare utanför Strängäs. Där fick vi möjlighet att presentera vår verksamhet liksom ta del av intressant arkivmaterial kopplat till ardenneraveln i länet och minnesberättelser från några mycket erfarna hästexperter. Vårt syfte med besöket var att försöka bidra till att dokumentera en näring som haft stor historisk betydelse för länet.

Kommunfokus

Våren 2022 hade vi fokus på Oxelösund. I början av året fanns fortfarande en del restriktioner kvar med anledning av pandemin så någon utleverans till Oxelösunds kommunarkiv med färdigförtecknade föreningsarkiv från kommunen kunde inte genomföras. I mars höll vi vårt årsmöte i Oxelösund och genom arkivpriset uppmärksammade vi även de insatser som gjorts på arkivområdet i kommunen.

Hösten 2022 var det kommunfokus Nyköping som gällde. Vi träffade då Nyköpings kommunarkiv för att stämma av framtida leveranser av föreningsarkiv. Med anledning av en pågående ombyggnation i föreningsarkivet i Nyköping kunde dock ingen utleverans ske under hösten. Den publika aktivitet vi arrangerade var Arkivens dag-firandet på Stadsvakten, dit vi inbjöd genom affischering och Evenemangsguiden.

Nätverk och sammankomster

Arkiv Sörmlands deltar i flera olika nätverk och arkivsammanhang. Här är ett urval av aktiviteter som vi deltog i under 2022:

- Föreningen Sveriges länsarkivariers (FSLA) webbmöten
- Svenska arkivförbundets årsmöteskonferens i Göteborg på våren och dess digitala höstkonferens om samtidsdokumentation
- Nordiska arkivdagarna i Stockholm
- Näringslivets arkivråds (NLA) jubileumskonferens
- Arbetsgrupp för katastrofplanering och riskhantering i Arkivhuset
- Föreningen Bergslagsarkivs årsmöte i Hagfors, seminarium om bergslagsfilm i Köping (med visning av film ur AB Bolinder-Munktells arkiv) samt styrelsemöten med vår arkivarie som sekreterare
- Utbildning för arkivassistenter i Svenska arkivförbundets regi i Örebro
- Utbildning om dataskyddsförordningen (gdpr) arrangerad av Svenska arkivförbundet
- Digital användarträff för arkivförteckningsprogrammet Visual Arkiv
- Inspirationsdag om engagerande berättande arrangerad av Sveriges hembygdsförbund på Munktellmuseet i Eskilstuna
- Digital kurs i bokföringsprogrammet Visma E-ekonomi

Arkivchefen utsågs hösten 2021 av Riksarkivarien till medlem i Samarbetsrådet för enskilda arkiv under två år. Samarbetsrådet ska genom samarbete mellan Riksarkivet och den enskilda arkivsektorn främja utvecklingen av enskild arkivverksamhet och bevarande av för kulturarvet betydelsefulla enskilda arkiv i landet. Arkivchefen närvarade vid tre sådana möten 2022.

Övrig verksamhet

Årets Arkivpris 2022

Årets arkivpris 2022 gick till Oxelösunds hembygdsförening och delades ut i samband med Arkiv Sörmlands årsmöte i mars.

Motivering löd:

Oxelösunds hembygdsförening bedriver sedan många år ett värdefullt arbete med att bevara och tillgängliggöra historien kring Gamla Oxelösund. Genom öppethållande av museet Mästerlotsen med dess lokalhistoriskt betydelsefulla hembygds- och lotsarkiv, vård av kulturmiljöer i skärgården, tillgängliggörande av insamlat

arkivmaterial på Koordinaten liksom en satsning på digitisering och digitalt långtidsbevarande, står föreningen för ett föredömligt arbete för att bevara källorna till Oxelösunds historia och möjliggör också för fler att upptäcka dem. Detta arbete vill Arkiv Sörmland uppmärksamma med utmärkelsen Årets Arkivpris 2022.

Styrelsens arbete

Styrelsen för Arkiv Sörmland sammanträdde totalt fyra gånger under 2022. Styrelsen hade dessutom ett digitalt extramöte. Även under 2022 var en av de stora frågorna för styrelsen den om en möjlig centrumbildning för e-arkivet och bildandet av en ny förening för ändamålet. En annan närbesläktad fråga som dryftades vid flera tillfällen under året var den om E-arkivportalens framtid.

Arbetsutskottet träffades regelbundet flera gånger under året.

Konsultuppdrag

När den ideella föreningen Enskilda e-arkivet bildades sommaren 2022 fick Arkiv Sörmland uppdraget att på konsultbasis administrera föreningens medlemshantering och sköta all bokföring.

Omflyttning i arkivdepån

I Arkivhuset delar Arkiv Sörmland depåutrymme med andra organisationer såsom Eskilstuna stadsarkiv och Eskilstuna stadsmuseum. När nu nya stora leveranser av ritningsskåp är på väg in till Stadsarkivet innebär det att vi alla behöver hjälpas åt för att skapa utrymme för dessa och strukturera upp arkiven på bästa sätt. Under hösten 2022 inleddes därför arbetet med omflyttning och komprimering av befintligt material på bottenvåningen i arkivdepån.

För Arkiv Sörmlands del innebar det att några plåtskåp med handlingar tömdes och att det materialet packades ned för att så småningom överflyttas till andra skåp som tar mindre plats. Lådor som gått i baklås fick samtidigt borrar upp för att kunna tömmas. Några skåp gick till skroten och andra fick nya placeringar. Arbetet fortsätter under 2023.

Slutord

Styrelsen vill avslutningsvis framföra ett varmt tack till personalen för ett engagerat och väl genomfört arbete. Det är ni som i hög grad bär upp Arkiv Sörmland.

Ett varmt tack till våra samarbetspartners. Samarbetet med Region Sörmland är ovärderligt genom bra kontakter och inte minst det ekonomiska stöd som vi erhållit. Statligt stöd genom Statens kulturråd har varit en förutsättning för arbetet med den digitala portalen.

Vi ser med tillförsikt på verksamheten för 2023.

Eskilstuna i februari 2023

Ulla-Britt-Larsson, ordförande

Anna-Sophia von Celsing, vice ordförande

Kerstin Alksäter

Roy Anderzon

Kaj Eriksson

Karin Henriksson

Carl Kling Gedda

Birgitta Lundberg

Bilaga 1. Statistik Arkiv Sörmland 2022

Föregående år inom parentes

Förfrågningar

BM/Munktells-förfrågningar 97 st (138 st)

Övriga förfrågningar 140 st (159 st)

TOTALT 237 st (297 st)

Besökare

Enskilda besökare/forskare 60 st (147 st)

Besökare i visningar o dyl 302 st (100 st)

TOTALT 362 st (247 st)

Hanterade/framplockade volymer

För besvarande av inkomna BM-frågor 202 st (184 st)

För besvarande av övriga inkomna frågor 145 st (152 st)

För enskilda forskares räkning (forskarsalen m m) 636 st (775 st)

För visningar, studiebesök m m 89 st (32 st)

För övrigt t ex utställningar, artiklar, Storyspot ca 50 st (ca 60 st)

Vid leveranser och förtecknande ca 550 (ca 500)

TOTALT ca 1670 (ca 1700)

Arkivleveranser

Inkomna leveranser 45 st (18 st)

Förtecknade leveranser 41 st (ca 30 st)

Utleveranser (antal arkivbildare) 23 st (71 st)

Eskilstuna 2023-01-18